

GUIA DOCENT

ENSENYAMENT I APRENENTATGE DE LES LLENGÜES IV

Coordinació: TURULL RUBINAT, ALBERT

Any acadèmic 2019-20

ENSENYAMENT I APRENENTATGE DE LES LLENGÜE... 2019-20

Informació general de l'assignatura

Denominació	ENSENYAMENT I APRENENTATGE DE LES LLENGÜES IV			
Codi	100817			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Educació Primària (2008) i Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport	5	OBLIGATÒRIA	Presencial
	Grau en Educació Primària (2008)	4	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	7			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	2.1	4.9	
	Nombre de grups	3	3	
Coordinació	TURULL RUBINAT, ALBERT			
Departament/s	FILOLOGIA CATALANA I COMUNICACIÓ			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	40% classes presencials (70 hores) 60% treball autònom (105 hores)			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català / castellà (Unitat 1) Català (Unitat 2)			
Distribució de crèdits	Cada grup de l'assignatura rep 7 crèdits docents, 3 dels quals corresponen a la Unitat 1 (prof. Rodríguez Cabrera o Alegre Canudas, segons el grup), sobre Didàctica de la llengua i la literatura, i els 4 restants corresponen a la Unitat 2 (Llengua catalana i variació, a càrrec del prof. Turull Rubinat).			
Horari de tutoria/lloc	Celina Alegre despatx 3.10 Enric Falguera Garcia despatx 1.16 Ramon Sistac Vicén despatx 2.33 (Lletres)			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
ALEGRE CANUDAS, CELINA	celina.alegre@udl.cat	3	
RODRÍGUEZ CABRERA, JOSE MARIA	josepmaria.rodriguez@udl.cat	6	
TURULL RUBINAT, ALBERT	albert.turull@udl.cat	12	

Informació complementària de l'assignatura

Amb aquesta quarta assignatura es culmina l'itinerari seguit per l'estudiantat d'aquests graus en Educació Primària des del seu primer any, amb tres assignatures anteriors (una per curs) dedicades a les llengües catalana, castellana i anglesa, i a la didàctica del seu ensenyament.

Objectius acadèmics de l'assignatura

1. Dominar la llengua catalana i les altres més emprades en la societat i en l'escola del país.
2. Tenir els coneixements necessaris per a l'ensenyança d'aquestes llengües, i de la literatura, a l'Educació Primària.
3. Conèixer el currículum escolar de l'Educació Primària i la seva aplicació en la didàctica de les llengües i la literatura.
4. Conèixer recursos didàctics i sistemes d'avaluació relacionats amb l'ensenyança de les llengües.

Competències

- Conèixer l'aplicació del currículum escolar d'Educació Primària de les llengües i la literatura.
- Conèixer el procés d'aprenentatge del llenguatge oral i escrit i la seva ensenyança.
- Desenvolupar i avaluar continguts del currículum mitjançant recursos didàctics apropiats i promoure les competències corresponents als estudiants.
- Parlar, llegir i escriure correctament i adequadament les principals llengües emprades a nivell social i escolar.
- Conèixer i saber aplicar recursos tecnològics en l'àmbit de la matèria.

Continguts fonamentals de l'assignatura

UNITAT 1: DIDÀCTICA DE LA LLENGUA (3 crèdits)

1. Poesia

- 1.1. El ritme, la rima i l'estructura formal. Característiques
- 1.2. L'expressió oral i corporal: la poesia com a eina d'adquisició del llenguatge
- 1.3. La poesia per a infants: models poètics. De les endevinalles a les antologies
- 1.4. Algunes seqüències didàctiques per treballar la poesia a l'aula

2. Teatre

- 2.1. Característiques del text teatral. Les funcions actancials de Propp
- 2.2. El teatre per a infants: models
- 2.3. Algunes seqüències didàctiques per treballar el text teatral i la seva representació

3. La didàctica de l'ortografia

- 3.1. Models ortogràfics i ensenyament de la llengua en el moment actual
- 3.2. Algunes aportacions dels models ortogràfics per a l'ensenyament de la gramàtica
- 3.3. Característiques bàsiques d'una ortografia pedagògica
- 3.4. Les metodologies de l'ensenyament de l'ortografia: les tradicionals, les de base estructuralista i les centrades en l'ús
- 3.5. Algunes seqüències didàctiques per treballar l'ortografia a l'escola

4. La didàctica de la morfologia i de la sintaxi

- 4.1. Models gramaticals i sintàctics i ensenyament de la llengua en el moment actual
- 4.2. Algunes aportacions dels models gramaticals i sintàctics rellevants per a l'ensenyament de la gramàtica
- 4.3. Característiques bàsiques d'una gramàtica i una sintaxi pedagògica
- 4.4. Les metodologies de l'ensenyament gramatical i sintàctic: les tradicionals, les de base estructuralista i les centrades en l'ús
- 4.5. Algunes seqüències didàctiques per treballar la morfologia i la sintaxi a l'escola

UNITAT 2: LLENGUA CATALANA (4 crèdits)

1. La variació lingüística

- 1.1. Llengua i variació. Conceptes de norma i adequació
- 1.2. Origen, difusió i funció de la diversitat lingüística
- 1.3. El món de les llengües i la posició del català a l'Europa occidental

2. Llengua catalana i variació

- 2.1. La variació històrica o diacrònica: història i evolució interna de la llengua
- 2.2. La variació estilística i funcional: els registres i la llengua estàndard
- 2.3. La variació dialectal o diatòpica: dialectes orientals i dialectes occidentals del català

3. Llengua, dialecte i escola

- 3.1. Català estàndard i català occidental: un model de llengua per a l'escola
- 3.2. Polítiques lingüístiques i polítiques educatives
- 3.3. L'onomàstica, la paremiologia i la literatura popular a l'escola

Eixos metodològics de l'assignatura

En aquesta matèria es combina les classes magistrals, les tutories en grup i individuals, les pràctiques d'aula i el treball en grup, a les classes presencials; i la lectura de textos i l'estudi individual i en grup, a les sessions no presencials.

Seguint els percentatges dissenyats per a la matèria, i tenint en compte que 7 ECTS equivalen a 175 hores de treball per a l'alumne, aquestes es dividiran de la manera següent:

70 hores presencials (40% de la matèria):

- 15% classes magistrals: 26,25 hores
- 10% tutoria: 17,5 hores
- 15% pràctiques d'aula i de camp: 26,25 hores

105 hores no presencials (60% de la matèria):

- 45% estudi individual: 78,75 hores
- 15% estudi en grup: 26,25 hores

Pel que fa a la distribució de les sessions, un mateix professor es farà càrrec de les sessions del grup gran i del petit, en cas que n'hi hagi. Aquests grups petits no podran ser, doncs, simultanis.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

UNITAT 1. DIDÀCTICA DE LA LLENGUA

Professorat: J.M. Rodríguez Cabrera / Celina Alegre Canudas

Calendari:

SESSIÓ	MODALITAT	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	SESSIÓ	MODALITAT	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS
1.(2h)	P GG	Presentació de la matèria	Conèixer correctament el funcionament de la matèria Aclarir tots els dubtes.	8.(2h)	P GG	Seqüències didàctiques per treballar el text teatral i la seva representació. Anàlisi d'un text teatral	Aplicar seqüències didàctiques per treballar el text teatral a l'aula. Conèixer les característiques textuals de l'obra teatral.
2.(2h)	P GG	El ritme, la rima i l'estructura formal. Característiques	Conèixer les característiques del text poètic i la seva tipologia.	9.(2h)	P GG	Algunes seqüències didàctiques per treballar l'ortografia a l'escola	Presentar models d'ensenyament de l'ortografia.
3.(2h)	P GG	L'expressió oral i corporal: la poesia com a eina d'adquisició del llenguatge.	Utilitzar el text poètic com a font per treballar els recursos literaris.	10.(2h)	P GG	Característiques bàsiques d'una ortografia pedagògica. Les metodologies de l'ensenyament ortogràfic: metodologies tradicionals, metodologies de base estructuralista i metodologies centrades en l'ús	Com ensenyar ortografia a l'escola actual.
4.(2h)	P GG	Els models poètics per a infants	Conèixer el tractament que rep en el món editorial i escolar el text poètic.	11.(2h)	P GG	Models gramaticals i sintàctics i ensenyament de la llengua en el moment actual. Algunes aportacions dels models gramaticals i sintàctics rellevants per a l'ensenyament de la gramàtica.	Presentar les perspectives sobre l'ensenyament de la gramàtica i la sintaxi i reflexionar sobre aquestes perspectives.

ENSENYAMENT I APRENENTATGE DE LES LLENGÜE... 2019-20

		Seqüències didàctiques per treballar la poesia a l'aula	Aplicar seqüències didàctiques per treballar el text poètic a l'aula.		12.(2h)	P GG	Les metodologies de l'ensenyament gramatical i sintàctic: metodologies tradicionals, metodologies de base estructuralista i metodologies centrades en l'ús	Com ensenyar gramàtica i sintaxi en l'escola actual.
5.(2h)	P GG	La lectura poètica	Conèixer les tècniques de representació d'un text poètic.					
		Anàlisi d'una antologia poètica	Conèixer les característiques textuais de la poesia.					
6.(2h)	P GG	Característiques i anàlisi del text teatral L'expressió dramàtica com a joc	Conèixer les característiques del text teatral i la seva tipologia.					
			Saber utilitzar el text teatral com a eina per desenvolupar habilitats lingüístiques, corporals i socials en els infants.					
7.(2h)	P GG	Els models teatrals per a infants	Conèixer el tractament que rep en el món editorial i escolar el text teatral.					

UNITAT 2. LLENGUA CATALANA

Professor: Albert Turull Rubinat

Calendari:

SESSIÓ	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS
1	La variació lingüística. Llengua i variació	Reflexió teòrica sobre els principis que regeixen el llenguatge
2		
3		
4		
5	La variació històrica o diacrònica en català	Pràctica dels coneixements adquirits mitjançant textos i documentació diversa
6		
7		
8		
9	La variació funcional i estilística	Reflexió teòrica sobre la diversitat lingüística i el seu paper en l'ecologia cultural
10		
11		
12		
13	La variació dialectal de la llengua catalana	Pràctica dels coneixements adquirits mitjançant textos i documentació diversa
14		
15		
16		
17	Un model de llengua per a l'escola	Reflexió teòrica sobre la nomenclatura científica i els problemes ideològics que en deriven
18		
19		
20		
21		Pràctica dels coneixements adquirits mitjançant textos i documentació diversa
22		
23		
24		
25		Reflexió teòrica sobre la nomenclatura científica i els problemes ideològics que en deriven
26		
27		
28		
29		Reflexió teòrica sobre les relacions, no sempre ben

30		enteses, entre tots dos conceptes
31	Polítiques lingüístiques i polítiques educatives	
32		
33		Pràctica dels coneixements adquirits mitjançant textos i documentació diversa
34		
35		
36		
37		Aplicació directa al català i al model escolar dels conceptes tractats fins ara
38	Onomàstica, paremiologia i literatura popular a l'escola	
39		
40		Pràctica dels coneixements adquirits mitjançant textos i documentació diversa

TASQUES DEL PROFESSORAT	TASQUES DE L'ALUMNAT
Planificar, desenvolupar i avaluar la sessió. Elaborar els recursos adequats als objectius, continguts, metodologia, activitats, temporització i avaluació. Avaluar l'atenció, participació i interès de l'alumnat pel tema. Explicar els continguts. Guiar el procés d'aprenentatge. Aclarir dubtes. Avaluar la tasca docent.	Assistir a classe. Atendre les explicacions. Prendre apunts. Preguntar dubtes. Relacionar els coneixements previs amb els nous. Consultar i ampliar la bibliografia. Estudiar i realitzar les tasques preparades pel professorat. Avaluar el procés d'aprenentatge i prendre les decisions adients per millorar-lo.

Sistema d'avaluació

Cada unitat d'aquesta matèria tindrà un **percentatge diferent** d'avaluació, i aquest percentatge serà proporcional a la seva presència en nombre de crèdits i, per tant, d'hores de classe.

Avaluació de la Unitat 1 (Didàctica): 40% de la nota final

Per avaluar l'alumnat s'utilitzaran els següents instruments i s'aplicaran els percentatges que es mostren:

- Guia de lectura: 80% (Quadern d'aprenentatge amb les activitats realitzades)
- Participació i interès: 20%

La realització de les pràctiques programades i la guia de lectura d'una de les dues obres de lectura previstes s'inclouran dins d'un document anomenat "Quadern d'aprenentatge". Aquest quadern serà presentat de forma virtual.

Avaluació de la Unitat 2 (Llengua): 60% de la nota final

Memòria dels continguts i activitats de classe: 90%
 Assistència, actitud, participació i esperit crític: 10%

Per a cadascuna de les unitats es duran a terme diferents proves de tipus escrit i oral especificades en el cronograma de la matèria.

La nota final de la matèria resulta del càlcul de les notes parcials amb el seu corresponent percentatge. La nota de tall per a superar l'avaluació final és 5, si bé **cal haver aprovat cadascuna de les dues parts** o Unitats. En cas d'obtenir una nota inferior i haver superat alguna de les proves parcials, es guardaran les notes parcials superades per al curs vinent, de manera que només calgui repetir les proves no superades.

Aquesta matèria **no té recuperació** global, sinó només les proves escrites o els treballs de curs que superin per si sols el 30% de la nota d'una de les Unitats, d'acord amb la normativa general d'avaluació de la Uiversitat.

Cadascuna de les pràctiques i la prova escrita hauran de tenir un bon nivell de correcció de llengua. Per aprovar cada pràctica i la prova escrita no es podrà cometre més de 5 faltes d'ortografia o normativa.

NOTA: Els/les alumnes que combinin els seus estudis amb un treball a temps complet tenen dret, segons la normativa vigent, a sol·licitar una avaluació alternativa en un termini de 5 dies des del començament del semestre. Per a més informació adreceu-vos a la Secretaria de la Facultat.

Bibliografia i recursos d'informació

Lectures d'aula (Unitat 1)

DESCLOT, Miquel, ed., [2007] *Poesies amb suc*, La Galera, Barcelona, [enllaç](#)

Bibliografia de la Unitat 1:

BAJOUR, C. (abril / 2016). Una experiència de poesia "infantil" contemporània amb professorat de primària. *Textos de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* (69), 22-27.

BALLESTER-ROCA, J.; IBARRA-RIUS, N. (abril / 2016). La poesia en l'educació lectora i literària. *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* (69), 8-15.

CAMPS, A. (2005). *Bases per a l'ensenyament de la gramàtica*. Barcelona: Graó.

COLOMER, T. (1999). *Introducción a la literatura infantil y juvenil*. Madrid: Síntesis.

ERES, M.; CID, A.; TEIXIDÓ, A.; VILARÓ, A.; CARRILLO, C. (2008). Una experiència amb tallers d'expressió oral. *Guix*, 40-45.

FERNÁNZ CALVO, M.; SASTRE GARCÍA, I. (julio-agosto / 2015). Acercar la poesía a la escuela. *Aula* (243-244), 65-66.

GABARRÓ, D. (sense data). *Bona ortografia sense esforç*. Consultat el 12 / 05 / 2017, a Materials d'aprenentatge de l'estratègia ortogràfica.: http://www.xtec.cat/sgfp/llicencies/200607/memories/1602/catal/MIT_CAT.pdf

GARCÍA MONTERO, L. (1999). *Lecciones de poesía para niños y niñas inquietos*. Granada: Comares.

IGLESIAS CASTELLÓ, A. (2013). Com ensenyar l'ortografia? *Guix* (399-400), 39-42.

LARRAZ, R. (sense data). *El teatro como recurso didáctico*. Consultat el 14 / novembre / 2016, a Cuaderno Intercultural. Recursos para la interculturalidad y la educación intercultural: <http://www.cuadernointercultural.com/el-teatro-como-recurso-pedagogico/>

LLUNELL ARGEMÍ, N. (2009-2010). *Fem teatre! (una proposta didàctica per treballar les habilitats comunicatives)*. Consultat el 12 / novembre / 2016, a xtec.cat: http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0071/a5ea3abb-504d-4082-873c-0be973ec20da/teatre_guia_didactica.pdf

ORSENNA, E. (2004). *La gramàtica és una dolça cançó*. Barcelona: Proa.

TARRAGONÉS, S. E., ed. (abril / 2014). *Fem teatre... i aprenem*. Consultat el 12 / novembre / 2016, a Mediateca de teatre: <https://sites.google.com/a/xtec.cat/el-teatre/escola-i-teatre>

Bibliografia de la Unitat 2:

Bibliografia bàsica

BOIX, E.; VILA, F. X. (1998). *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2017). *Ortografia catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2019). *Gramàtica bàsica i d'ús de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

VENY, Joan (1982³). *Els parlars catalans. Síntesi de dialectologia catalana*. Palma: Moll.

Bibliografia complementària

ALBAIGÈS, J. M. (1980). *Diccionari de noms de persona*. Barcelona: Edicions 62.

BEÀ, I. (2015). *El lèxic del Pallars Sobirà i la Vall Fosca a través de la seua fonètica*. Lleida: Universitat de Lleida.

BERENGUER, O., coord. (2010). *Les altres llengües a Lleida. Mapa lingüístic de Lleida 2010*. Lleida: Pagès.

BIBILONI, G. (1997). *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: 3i4.

CARRERA, J. (2001²). *Fonètica pràctica del català oriental central i nord-occidental*. Barcelona: Salvatella.

CASTELLANOS, C. (2000). *Llengua, dialectes i estandardització*. Barcelona: Octaedro.

FAURE, R. (2002). *Diccionario de nombres propios*. Madrid: Espasa.

HAGÈGE, C. (2002). *No a la muerte de las lenguas*. Barcelona: Paidós.

JUNYENT, C. (1989). *Les llengües del món*. Barcelona: Empúries.

JUNYENT, C. (1992). *Vida i mort de les llengües*. Barcelona: Empúries.

JUNYENT, C. (1999). *La diversitat lingüística. Didàctica i recorregut de les llengües del món*. Barcelona: Octaedro.

MOLL, F. B. (1982²). *Els llinatges catalans*. Palma: Moll.

MONTOYA, B. (2006). *La normalització i l'estandardització*. Alzira: Bromera.

MOREU-REY, E. (1981). *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*. Barcelona: Millà.

MOREU-REY, E. (1982). *Els nostres noms de lloc*. Palma: Moll.

MOLLÀ, T.; PALANCA, C. (1987). *Curs de Sociolingüística, 1*. Alzira: Bromera.

MOLLÀ, T.; VIANA, A. (1991). *Curs de Sociolingüística, 3*. Alzira: Bromera.

PRADILLA, M. À. (2017). "El model lingüístic educatiu a Catalunya el segle XXI. De l'estabilitat a la resistència". *Revista de Filologia Valenciana*, 1, 223-239.

SISTAC, R. (1992). "El dialecte nord-occidental en els àmbits d'actuació formals". *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a Lleida (1 i 2 de juny de 1991)*. Barcelona / Lleida: Institut d'Estudis Catalans.

SISTAC, R. (1998). "L'impacte de la normalització lingüística sobre la variació. Un cas concret: el català nord-occidental". Dins BOIX, E. et al. *El contacte i la variació lingüística: Descripció i metodologia*. Barcelona: Universitat de Barcelona.

SISTAC, R. (1998). *El català d'Àneu. Reflexions a l'entorn dels dialectes contemporanis*. Esterri d'Àneu: Consell Cultural de les Valls d'Àneu.

SISTAC, R. (1999). "Els dialectes davant el model". *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a la Franja (Calaceit i Fraga. 17 i 18 d'octubre de 1997)*. Barcelona / Calaceit / Fraga: Institut d'Estudis Catalans.

STRUBELL, M.; BOIX, E., eds. (2011). *Democratic Policies for Language Revitalisation: the Case of Catalan*. Londres / Nova York: Palgrave MacMillan.

TURULL, A., ed. (1994). *Introducció a l'onomàstica*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.

VENY, J. (1984). "Dialecte i llengua". *Els Marges*, 30, 11-28.

VENY, J. (1986). *Introducció a la dialectologia catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

VENY, J. (2007-...). *Petit atlas lingüístic del domini català (7 vols.; en curs)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

VENY, J.; MASSANELL, M. (2015). *Dialectologia catalana. Aproximació pràctica als parlars catalans*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.